

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ
РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ГУЦУЛЬЩИНА»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Директор НПП «Гуцульщина»

Юрій СТЕФУРАК

**ІНФОРМАЦІЯ
про підсумки з наукової та науково-технічної діяльності Національного
природного парку «Гуцульщина» у 2023 році**

Заступник директора з наукової роботи

Пасайлюк М.В.

Косів-2024

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Організація наукової та науково-технічної діяльності установи ПЗФ.

Науково-дослідний відділ НПП «Гуцульщина»

1.1. Наявність та склад наукових підрозділів, у тому числі природоохоронних науково-дослідних відділень. Відповідальний працівник за організацію наукової діяльності установи ПЗФ

Відповідно до штатного розпису на 01.01.2023 р. у відділі було дев'ять штатних одиниць: начальник науково-дослідного відділу, заступник начальника науково-дослідного відділу, старший науковий співробітник, дві з половиною ставки наукового співробітника, пів ставки техника-лаборанта, завідувач лабораторії екологічного моніторингу, два наукових співробітники лабораторії екологічного моніторингу.

Відповідальний за організацію науково-дослідної діяльності заступник директора НПП «Гуцульщина» з наукової роботи.

На вилученій території НПП «Гуцульщина» (7606,0 га) функціонують три природоохоронні науково-дослідні відділення:

Старокутське ПНДВ начальник – Яремін Я.І., заступник – Гавучак Р.В. Майстрів – 1, інспекторів з охорони ПЗФ – 7;

Косівське ПНДВ начальник – Бейсюк П.П., заступник – Пліхтяк В.П. Майстрів – 1, інспекторів з охорони ПЗФ – 6;

Шешорське ПНДВ начальник – Олексюк І.В., 14.10.2022 р.; заступник - Якібчук М.М. Майстрів – 3, інспекторів з охорони ПЗФ – 14.

На території НПП функціонує науково-дослідний розсадник (науковий співробітник – завідувач науково-дослідного розсадника – Лукань Л.Д., інженерів I категорії – 2).

1.2. Відомості про підвищення кваліфікації наукових співробітників і науково-технічного персоналу шляхом участі в навчаннях, семінарах, стажуванні тощо.

Пасайлюк М.В. взяла участь у:

- Зимовій сесії Міжнародної Карпатської школи «Сталий розвиток Карпатського регіону: виклики та перспективи» (22-23 лютого 2023 р.);

- он-лайн засіданні «Rezerwaty OTOP: doświadczenia w prowadzeniu działań ochronnych przez NGO»;

- он-лайн нараді стосовно врахування зауважень до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління природоохоронними територіями та об'єктами природно-заповідного фонду», питання щодо інформаційної політики в установах ПЗФ та запровадження електронного квитка;

- семінарі «Дії працівників при ракетному обстрілі. Моделювання влучання російської ракети у будівлю»;

- он-лайн нараді, організованій ФЗТ щодо «Аналізу зацікавлених сторін в рамках розробки ПОТ»;

- зустрічі зацікавлених сторін в рамках розробки ПОТ в рамках співпраці із ФЗТ;

- он-лайн семінарі щодо специфіки та особливостей подачі проєктів LIFE 2023 SIP and SNAP Welcome Meeting;

- тренінгу для заявників першого конкурсу проєктних заявок у рамках Програми Interreg NEXT «Румунія - Україна 2021-2027»;

- онлайн-зустрічі для заявників першого конкурсу проєктних заявок у рамках Програми Interreg NEXT «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2021-2027»;

- робочих зустрічах з питань створення логотипу та дизайну для Центру гуцульського коня «Гуцулик»;

- Ogólnopolska Konferencja Naukowa «Ochrona środowiska – rozwiązania i perspektywy» (Lublin, 25 Maja 2023 r.);

- тренінгу для заявників першого конкурсу проєктних заявок у рамках Програми Interreg NEXT Польща–Україна 2021-2027 (23 червня, м. Івано-Франківськ);
- нараді Міндовкілля з приводу правового врегулювання проблеми джипінгу та грантової активності;
- навчанні у рамках освітнього проєкту Колегіуму Атомпрофспілки «Профспілкова абетка»;
- відрядженні у Республіку Польща з 20 по 27 липня в рамках реалізації угоди про співпрацю між Надлісництвом Августов та Національним природним парком «Гуцульщина» щодо реалізації проєкту «Puszcza Augustowska i bartnictwo szansą na uratowanie ostatniej ostoi rodzimej pszczoły augustowskiej. LP-lasy pszczolom pszczoły lasom»;
- урочистому засіданні з нагоди Дня працівника ПЗФ, організованому Міндовкілля (м. Київ);
- другій робочій зустрічі (виробничій нараді) «Розробка проєкту організації території НПП «Гуцульщина» в рамках Української Карпатської програми (17.07.23., НПП «Гуцульщина»);
- Відрядженні у Республіку Польща з 7 по 13 серпня в рамках співпраці із Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej в рамках навчального візиту делегацій від НПП «Гуцульщина», НПП «Вижницький» та НПП «Черемоський» з метою обміну досвідом в рамках реалізації польськими партнерами проєктів, спрямованих на людей з обмеженими можливостями та обговорення співпраці в цій сфері;
- робочій зустрічі (он-лайн) «Інформаційний день Дунайської регіональної програми»;
- акції до всесвітнього дня прибирання Землі;
- робочій зустрічі із Яроміром Краєвським, Головою Фонду «Пуца Ромінська» щодо реалізації проєкту «Україна – Національний природний парк «Гуцульщина»: неформальна освіта з акцентом на місцеві природні та культурні ресурси»;
- робочій зустрічі із представником ФЗТ - керівником програми підтримки природоохоронних територій, Василем Мочаном, присвяченій розробці теорії змін для виконання стратегічних заходів, які будуть основою для розробки 5-річного плану заходів в рамках Проєкту організації території, що виконується за сприяння Франкфуртське зоологічне товариство в Україні;
- Тренінгу для заявників першого конкурсу проєктних заявок у рамках Програми «Next Romania-Ukraine» (2.11.2023, м. Чернівці).
- робочій зустрічі із директорами загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладів району;
- робочих зустрічах із представниками ФЗТ в рамках розробки ПОТ;
- пройшла наукову атестацію для працівників науково-дослідних установ.

Погрібний О.О. взяв участь у:

- робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проєкту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);
- тренінгу для заявників першого конкурсу проєктних заявок у рамках Програми Interreg NEXT Польща–Україна 2021-2027 (23 червня, м. Івано-Франківськ);
- 5-му засіданні Української лісової платформи (27.06. 23, WWF);
- он-лайн семінарі «Safeguarding Ukraine’s forests – environmental corruption during wartime / Захист українських лісів – корупція у сфері довкілля під час війни» 11 вересня;
- другій робочій зустрічі (виробничій нараді) «Розробка проєкту організації території НПП «Гуцульщина» в рамках Української Карпатської програми (17.07.23., НПП «Гуцульщина»);
- акції до всесвітнього дня прибирання Землі;
- зустрічах щодо розробки Проєкту організації НПП «Гуцульщина»;
- міжнародній науково-практичній конференції «Регіональні аспекти флористичних та фауністичних досліджень» 12-13 жовтня 2023 р., смт. Путила, Чернівецька обл. Україна.

Перша частина доповідь «Використання ГІС технологій в НПП «Гуцульщина»», друга частина поїздка на територію НПП «Черемоський» та РЛС «Памір»;

- он-лайн семінарі-звіті «Звітний семінар з працівниками ПЗФ за результатами роботи у 2023 році» 07. 12. 2023 в рамках співпраці з ФЗТ.

Фокшей С.І. взяла участь у: засіданні, приуроченому до Всесвітнього дня водно-болотних угідь «Час для відновлення водно-болотних угідь»;

- онлайн-семінарі «Дії працівників при ракетному обстрілі. Моделювання влучання російської ракети у будівлю»;

- складанні сесії заочної форми здобуття освіти 5-го курсу Навчально-наукового інституту Екологічної економіки і менеджменту (20 лютого – 6 березня);

- LIFE 2021 Strategic Integrated Projects and Strategic Nature Projects Welcome Meeting (8 березня 2023);

- робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проекту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);

- екзаменаційній сесії у магістратурі НЛТУ України факультет Екологічної економіки і менеджменту. Здала успішно екзамени;

- он-лайн зустрічах з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (19.06., 28.06.);

- он-лайн VII Всеукраїнському пленері з питань природничих наук (23-24 червня 2023, м. Одеса);

- он-лайн зустрічі з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (04.07.23, 25.07.23);

- он-лайн тренінгах з написання текстів від Отара Довженко в рамках проекту «Збереження Карпатських пралісів» (11.07.23, 18.07.23);

- другій робочій зустрічі (виробничій нараді) «Розробка проекту організації території НПП «Гуцульщина» в рамках Української Карпатської програми (17.07.23., НПП «Гуцульщина»);

- он-лайн зустрічі з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (11.08.23);

- Всеукраїнському патріотичному забігу пам'яті загиблих воїнів «Шаную воїнів, біжу за Героїв України»;

- конференції присвяченої 170-річчю з дня народження Михайла Павлика.

- акції до всесвітнього дня прибирання Землі;

- он-лайн Міжнародній науковій конференції «Природні ресурси природоохоронних територій в умовах змінного клімату» (27, 29 вересня 2023 р., Мезинський НПП);

- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина»;

- акції до всесвітнього дня прибирання Землі

Гавриленко В.С. взяв участь у: робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проекту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);

- підготовці пропозицій Робочій групі Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів та участь у обговоренні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності управління природоохоронними територіями та об'єктами природно-заповідного фонду»;

- робочих нарадах Херсонської військово- цивільної адміністрації з питань відновлення біорізноманіття і екосистем на порушених війною територіях, у тому числі природно-заповідного комплексу;

- передачі «Суспільного телебачення» за результатами пожеж на заповідних об'єктах півдня України, зокрема в у Біосферному заповіднику «Асканія-Нова»;

- науково-практичному семінарі «Чорнобильського біосферного радіаційного заповідника та науковій конференції, присвяченій 10-річчю створення Національного природного парку «Мале Полісся»;
- двох робочих нарадах Херсонської військово- цивільної адміністрації з питань відновлення біорізноманіття і екосистем на порушених війною територіях, у тому числі, природно-заповідного комплексу;
- передачі «Суспільного телебачення» за результатами пожеж на заповідних об'єктах півдня України, зокрема у Біосферному заповіднику «Асканія-Нова»;
- 2-х науково-практичних семінарах «Чорнобильського біосферного радіаційного заповідника»;
- акції до всесвітнього дня прибирання Землі;
- закордонному відрядженні до Республіки Польща в Августовське надлісництво для вивчення впровадження лісового бджільництва для збереження карпатської бджоли;
- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина»;
- інтерв'ю Укрінформу стосовно екологічних ризиків, які виникли в результаті підриву російськими військовими Каховської греблі. Прийнято участь у телепередачі «Суспільного телебачення» за результатами пожеж на заповідних об'єктах півдня України, зокрема в у Біосферному заповіднику «Асканія-Нова».

Гостюк З.В. взяла участь у:

- робочій зустрічі, щодо підключення системи SMART НПП «Гуцульщина» до CONNECT сервера;
- робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проєкту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);
- он-лайн зустрічі з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (19.06.);
- он-лайн VII Всеукраїнському пленері з питань природничих наук (23-24 червня 2023, м. Одеса);
- робочій поїздки у Республіку Польща в рамках реалізації Черемоським НПП проєкту «Україна – Черемоський НПП: створення пілотного центру реабілітації диких тварин»;
- робочій зустрічі, щодо розробки проєкту організації території НПП «Гуцульщина» «Українська Карпатська програма». 16-17.07.2023 року;
- он-лайн навчанні, щодо правильного використання фотознімків з фотопасток наданих НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним товариством «Українська Карпатська програма»;
- он-лайн тренінгу по написанню текстів в соціальних мережах за сприяння Франкфуртського зоологічного товариства в рамках програми «Українська Карпатська програма»;
- он-лайн зустрічі, щодо моніторингу картування доріг, впродовж третього кварталу 2023 року, з метою моніторингу використання палива наданого НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним «Українська Карпатська програма»;
- он-лайн зустрічі, щодо моніторингу картування доріг, з метою моніторингу використання палива наданого НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним «Українська Карпатська програма» та створення звітів щодо картування доріг та їх протяжності впродовж звітнього періоду;
- он-лайн зустрічі щодо створення запитів і звітів у SMART;
- конференції присвяченій 170-річчю з дня народження Михайла Павлика;
- акції до всесвітнього дня прибирання Землі;
- семінарі «Геоінформаційні системи в географічних дослідженнях» організованого Інститутом географії НАН України;
- Міжнародній науково-практичній конференції «Регіональні аспекти флористичних та фауністичних досліджень» 12-13 жовтня 2023 р., смт. Путила, Чернівецька обл. Україна.

Перша частина доповідь «Використання ГІС технологій в НПП «Гуцульщина»», друга частина поїздка на територію НПП «Черемоський» та РЛС «Памір»;

- «Українська карпатська програма» за фінансової підтримки Франкфуртського зоологічного товариства;

- он-лайн зустрічі, щодо моніторингу картування доріг, з метою моніторингу використання палива наданого НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним «Українська Карпатська програма» та створення звітів щодо картування доріг та їх протяжності впродовж звітнього періоду 2023;

- робочій зустрічі щодо підготовки інформаційних стендів на території НПП «Гуцульщина» в рамках «Українська Карпатська програма» за фінансової підтримки Франкфуртського зоологічного товариства;

- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина»;

- вебінарі «Досвід Чеської республіки у відновленні природних комплексів».

- пройшла наукову атестацію для працівників науково-дослідних установ.

Держипільський Л.М. взяв участь у: он-лайн зустрічі з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (19.06.);

- установчих зборах «Рух за об'єднання ГО в Україні» (21-22.06.23, Івано-Франківськ);

- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина»;

- роботі шостої міжнародної конференції «Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень», яка відбулася 12 – 13 жовтня у Черемоському НПП;

- пройшов наукову атестацію для працівників науково-дослідних установ.

Погрібна Л.С. взяла участь у: складанні сесії заочної форми здобуття освіти 5-го курсу Навчально-наукового інституту Екологічної економіки і менеджменту (20 лютого – 6 березня);

- екзаменаційній сесії у магістратурі НЛТУ України факультет Екологічної економіки і менеджменту. Здала успішно екзамени.

- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина».

Томич М.В. взяла участь у: засіданні, приуроченому до Всесвітнього дня водно-болотних угідь «Час для відновлення водно-болотних угідь»;

- тематичному майстер-класі до дня екологічної освіти;

- онлайн-семінарі «Дії працівників при ракетному обстрілі. Моделювання влучання російської ракети у будівлю»;

- робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проекту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);

- он-лайн зустрічі з представниками ІТ компанії «Sigma Software» з удосконалення програмного забезпечення для бази даних ГІС (19.06.);

- STEM-семінарі “Менеджмент екосистемних послуг: реалії і перспективи Прикарпаття” з нагоди 25-річчя заснування кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету;

- зустрічах щодо розробки Проекту організації НПП «Гуцульщина»;

- пройшла наукову атестацію для працівників науково-дослідних установ.

Глодова Л.М. взяла участь у: засіданні, приуроченому до Всесвітнього дня водно-болотних угідь «Час для відновлення водно-болотних угідь»;

- робочій зустрічі зацікавлених сторін та громадськості Розробка проекту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» (17.03.2023, м. Косів, НПП «Гуцульщина»);

- пройшла наукову атестацію для працівників науково-дослідних установ.

Лосюк В.П. взяв участь у:

- роботі V Форуму Української лісової платформи “Юридичні основи сталих практик менеджменту лісів: наближене до природи лісівництво та управління лісами навколо водойм” (31 липня 2023р.);

- презентації «Найкращі практики менеджменту мертвої деревини» (3 серпня 2023 р.);

- он-лайн семінарі «Safeguarding Ukraine's forests – environmental corruption during wartime / Захист українських лісів – корупція у сфері довкілля під час війни» (11 вересня 2023р.);
- акції до всесвітнього дня прибирання Землі.

Наукова та науково-технічна діяльність.

1.3. Відомості про виконання програми Літопису природи, основні досягнення установи впродовж року, проблеми виконання.

Відповідно до Плану науково-технічних заходів та програми Літопису природи впродовж 2023 року виконано такі роботи:

1. Підготовка та написання розділів до XX тому Літопису природи. Роздрукований Літопис природи НПП «Гуцульщина» та поданий у Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Зареєстровано Літопис природи НПП «Гуцульщина» в УКРНТІ.

2. Пройдена державна атестація НПП «Гуцульщина» як наукової установи. Згідно з висновками про результати державної атестації наукових установ, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 09.06.2023 №711 НПП «Гуцульщина» отримав атестаційну оцінку 2,69/3,62, II класифікаційну групу.

3. Лабораторією екологічного моніторингу здійснювалися: а) систематичні метеорологічні спостереження; б) моніторинг стану водойм і якості води на 5-ти водозаборах 4-х найголовніших річок району; в) моніторинг радіаційного фону території.

4. Проведено спостереження за фенологічними явищами та процесами, які відбувалися у природних територіальних комплексах НПП «Гуцульщина», особлива увага спрямована на моніторинг коливання рівня води в річці Рибниця внаслідок дощів впродовж року.

5. Проводились фенологічні спостереження за 180 видами деревних і чагарникових рослин.

6. Веліся фенологічні спостереження на 3-х фенологічних маршрутах та календар природи. Простежено початок прольоту водоплавних птахів та міграцію родини Горобиних з початку березня. Встановлено настання регулярної вокальної активності видів птахів, що прилетіли, міграцію та початок розмноження бурих жаб, появу комах весняного комплексу: джмелів, денних метеликів тощо.

7. Закладено 4 орнітологічні маршрути для вивчення видового різноманіття та щільності гніздування птахів деревних насаджень у Старокутському (2), Косівському (1), Шешорському (1) ПНДВ.

8. На орнітологічних маршрутах впродовж кінця квітня - першої половини червня в ранкові часи проведено по 4-5 обліків. Одночасно вівся моніторинг прильоту птахів та спостереження за гніздовим циклом фонових видів.

9. Проведено експедицію в урочище Дубина, на г. Біла Кобила та Грегит з метою дослідження фізико-географічних процесів на території парку.

10. Здійснено науково-дослідну експедицію долиною рр. Лючка, Рушір, Пістинька Безулька та хребтом Ігрець для відбору геологічних порід для колекції порід і мінералів кімнати-музею НПП «Гуцульщина».

11. Підготовлено картографічні матеріали обстеження території не наданої НПП «Гуцульщина» в постійне користування впродовж березня-травня 2023 року.

12. Створено карти. В програмному забезпеченні QGIS планшети лісовпорядкування ДП «Кутське ЛГ» Космацьке, Березівське, Яблунівське, Кутське, Косівське лісництва, прив'язані до всесвітньої системи геодезичних параметрів Землі WGS 84. Карти, де використовується НПП «Гуцульщина» для збору ягід, випасу худоби та бджільництва на запит Франкфуртського зоологічного товариства.

13. Підготовлено карто-схеми: «Поширення червонокнижних видів грибів на хребті Каменистий», місцезнаходження джерел Косівщини, за даними моніторингу впродовж 2015-2023 рр.

14. Розпочата робота над карто-схемами для плакатів на території НПП «Гуцульщина».

15. Здійснено картування інвазивних видів і рослин ЧКУ у програмі Locus Mar.
16. Повторно обстежено ППП № 1 та 8.
17. Закладено нову комплексну ППП № 14 в урочищі «Каменець» в рідкісному рослинному угрупованні букові ліси з домінування в травостої листовика сколопендрового.
18. Проведено популяційні дослідження ранньоквітучих видів рослин шафрана Гейфеля, підсніжника білосніжного і білоцвіту весняного та картування місцезнаходжень раритетних видів.
19. Здійснено літні, осінні геоботанічні та мікологічні описи на ППП.
20. Проведена робота у системі Smart, картування видів ЧКУ, угруповань ЗКУ.
21. Підготовлено інформацію про приналежність кожного виду судинних рослин НПП до біотопів Національного каталогу біотопів України для проєкту організації території.
22. Закінчена підготовка матеріалів для видання «Автохтонне дендрорізноманіття Українських Карпат».
23. Тривали весняні, літні та осінні польові дослідження мікобіоти (територія НПП «Гуцульщина»). Ідентифікація польових зразків мікобіоти. Списки мікобіоти поповнено на 3 види. Поповнено на 11 зразків колекцію мокрих препаратів у кімнату-музей мікології.
24. Спільно з науковцями з Інституту ботаніки ім. Холодного (проф., д. б. н. Гелюта В. П. та д. б. н., ст. н. с. Придюк М. П.) здійснено мікологічні експедиції з вивчення осіннього видового різноманіття грибів.
25. Проведено зимовий облік мисливської фауни.
26. Проведено моніторинг видового різноманіття птахів на територіях природоохоронних науково-дослідних відділень та за їх межами: ДП «Кутське лісове господарство» та РП «Райагроліс».
27. Для вивчення особливостей біології дуплогніздних птахів та їх гніздових конкурентів в Старокутському та Косівському ПНДВ трьома лініями в різних варіантах лісових насаджень: грабова діброва із дуба черешчатого, бучина та ялицево-букові насадження - розвішано 150 штучних гніздівель, конструкції «синичник», придатними для багаторазової перевірки стану. Синичники розмістили лінійно в середині масивів з інтервалом 30-50 метрів на висотах 2,5 – 3,5 метрів. Проведено триразову перевірку заселеності 150 штучних гніздівель типу «синичник» для дуплогніздних птахів у Старокутському та Косівському ПНДВ. Спостерігали зміну поселенців штучних гніздівель впродовж теплого періоду. Виявлена низька чисельність повторних кладок у птахів.
28. Проведено вибірковий облік сов у Старокутському, Косівському та Шешорському ПНДВ.
29. Виявлено місця перебування чорного лелеки у Косівському, Старокутському та Шешорському ПНДВ. Простежено ефективність гніздування канюка звичайного в Старокутському ПНДВ за 4 гніздовими парами.
30. У червні простежено метаморфоз пуголовків та міграцію бурих жаб водою національного парку. Відмічена масова їх загибель від автотранспорту на дорогах загального користування, що проходять через національний парк, зокрема, поряд із кварталами Старокутського ПНДВ.
31. Під час обстеження Космацького лісництва Кутського Держлісгоспу виявлено перебування ведмеда бурого (який не заліг у зимову сплячку), орябка та глушця (район г. Грегит та Лисини Космацької). Зібрано біоматеріали (екскременти) бурого ведмеда. Також сліди перебування бурого ведмеда виявлено науковцями парку у вересні в урочищі Лебедин Шешорського ПНДВ.
32. Виявлено сліди kota лісового (Старокутське ПНДВ та Космацьке лісництво), тхора чорного, горностає та видри (Старокутське ПНДВ).
33. Підтверджено наявність та природне розмноження великих хижих тварин, зокрема рись європейська та ведмідь бурий.
34. Зареєстровано місця літньої локалізації гуртів свині лісової з молодняком.

35. Проведено моніторинг появи та розвитку фонових видів листоїдних комах у Старокутському ПНДВ (грабова діброва з дуба звичайного) та комах деяких рідкісних видів.

36. Простежено літ окремих видів комах. Зосереджено увагу на виявленні нових видів тварин. Зокрема, виявлено і визначено 6 нових видів комах з ряду Прямокрилі: Вогнівка тріскуча *Psophus stridulus* (Linnaeus, 1758), Пустельниця голубокрила *Sphingonotus caerulans* (Linnaeus, 1767), Пластинокрил звичайний *Phaneroptera falcata* (Poda von Neuhaus, 1761), Пилкохвіст сосновий *Barbitistes constrictus* (Brunner von Wattenwyl, 1878), Коник короткокрилий *Pholidoptera griseoptera* (De Geer, 1773), Пластинохвіст звичайний *Leptophyes albovittata* (Kollar, 1833). Достовірність визначення підтверджена науковцем лабораторії ентомології Інституту зоології НАНУ к.б.н. Т. Пушкарем.

2.2. Відомості про виконання установою ПЗФ наукових робіт, що не пов'язані з програмою Літопису природи для установ ПЗФ (назва теми, замовник/виконавець, стисла характеристика стану виконання робіт, отримані результати)

1. Без фінансування тривало виконання теми **«Ренатуралізація тису ягідного»**.

Здійснено обстеження ренатуралізаційних ділянок тису ягідного біля ППП №2 (хр. Хоминський).

Зібрано 1,5 кг насіння тису ягідного, здійснено його очищення та поставлено на стратифікацію.

2. Виконується програма **«Відтворення рідкісних аборигенних деревно-чагарникових видів рослин в природних екосистемах НПП «Гуцульщина»**. Здійснено заходи збереження і досягання насіння сосни кедрової європейської. Проведено польові дослідження.

3. Без державного фінансування виконується програма **«Збереження та відтворення рідкісних макроміцетів»**. Підтримка життєдіяльності культур з колекції чистих культур макроміцетів лабораторії екологічного моніторингу (здійснено приготування агаризованих поживних середовищ, субстратів, пересів культур).

4. Виконується програма **«Відтворення сови довгохвостої на території НПП «Гуцульщина»**. Проводилися обліки штучних гніздівель сови довгохвостої. Встановлено відео реєстратори та беткодери біля 2 штучних гніздівель для сови довгохвостої. Відстежено заселення та результативність гніздування у совівниках довгохвостою та сірою совами у Шешорському, Косівському та Старокутському ПНДВ.

5. Тривало виконання теми **«Географічна характеристика флори НПП «Гуцульщина»**. Визначено належність всіх видів флори НПП «Гуцульщина» до біотопів (оселищ) відповідно до Національного каталогу біотопів України (2018). Здійснено ботанічні експедиції на території парку.

6. Виконується тема: **«Збереження генофонду гуцульської породи коней»**. Продовжували формування селекційного стада гуцульської породи коней та створення умов для їх розведення. Тривала реалізація проєктів «Створення центру гуцульського коня «Гуцулик» (за сприяння Франкфуртського зоологічного товариства), та проєкту «Україна: Національний природний парк «Гуцульщина»: неформальна освіта з акцентом на місцеві природні та культурні ресурси, що реалізується у співпраці із Фондом «Пуща Ромінська» (республіка Польща).

7. Виконується тема: **«Ландшафтні комплекси Покутських Карпат: структура, процеси, охорона»**. Проведено: спостереження за фенологічними явищами та процесами, які відбуваються в природних територіальних комплексах НПП «Гуцульщина», особлива увага спрямована на моніторинг коливання рівнів води в річці Рибниця внаслідок дощів.

- експедицію в урочище Дубина, на г. Біла Кобила та Грегит з метою дослідження фізико-географічних процесів на території парку.

- науково-дослідну експедицію долиною рр. Лючка, Русір, Пістинька, Безулька та хребтом Ігрець для відбору геологічних порід для колекції порід і мінералів кімнати-музею НПП «Гуцульщина».

- на хребті Рижі виявлено та обстежено лінійну ерозію ґрунту.

8. Виконується тема: **«Збереження матеріально-культурної та історико-археологічної спадщини Гуцульщини»**.

Організовано і здійснено сім експедицій до мегалітичних святилищ Гуцульщини та проведено додаткові дослідження: 1. На хребті Сокільський: а) виявлено, невідоме раніше, гіпотетичне мегалітичне

святилище, на якому наявні петрогліфи та зооморфні кам'яні фігури; б) на Лесівських Каменях встановлено артефакти фіксації напрямку сходу сонця у рівнодення (проходи між мегалітами), а також головоподібні камені; в) на скельному комплексі Татарівські камені (Брама Богів) ідентифіковано головоподібний камінь з обрисами людського обличчя, а також уточнено значення широкого проходу між мегалітами (власне брами) для спостереження сходу сонця у рівнодення, та святкування цих дат в давнину; г) на сакральних комплексах Ведмежі Ворота, Латунський камінь, Семенків камінь, Яворівський камінь ідентифіковано фалусоподібні мегаліти. 2. Уточнено азимути сходу сонця у дні сонцестоянь та рівнодень на шести археоастрономічних обсерваторіях (календарних святилищах).

9. Без фінансування виконується тема: **«Дослідження біологічно активних речовин грибів»**. Проведений аналіз біологічно активних властивостей макроміцетів: досліджений амінокислотний склад, вміст β каротину, загальний вміст фенольних сполук, загальний вміст флавоноїдів та антиоксидантна активність чотирьох їстівних видів грибів.

10. Виконується тема: **«Таксономічна різноманітність та розподіл рослин та грибів в дубових лісах НПП «Гуцульщина»**». Тривали літні та осінні дослідження в дубових лісах. Здійснюється камеральна обробка матеріалів, які будуть подані в Літописі природи.

11. Започаткована тема: **«Застосування штучних гніздівель для вивчення дуплогнізних тварин»**. Проведено дві перевірки заселеності штучних гніздівель типу синичник у трьох варіантах лісових насаджень. Простежено результативність гніздування дуплогнізних птахів та заселення синичників іншими видами тварин: вовчками, ліскульками, джмелями, осами. Зібраний матеріал дозволить оцінити ефективність заходу з розвішування штучних гніздівель в умовах 2023 року. Одночасно вівся моніторинг гніздового циклу дуплогнізників.

12. Участь в Міжнародних проектах:

«Збереження Карпатських пралісів». **«Підтримка природно-заповідних територій в Україні»**. В рамках програми «Збереження Карпатських пралісів» «Розвиток моніторингу біорізноманіття в природоохоронних територіях Карпатського регіону» на території НПП «Гуцульщина» проводився контроль фотопасток та виявлення стаціонарного розподілу копитних тварин, завдяки чому встановлено місця зимового зосередження сарни європейської, свині лісової та оленя шляхетного. Встановлення та перевірка фотопасток з метою спостережень «Зимовий моніторинг хижих ссавців 2023». Знято фотопастки у квітні.

Встановлено 11 фотопасток для літнього моніторингу копитних тварин

В конфігуровану модель SMART внесено зміни в розділ співробітники та імпортовано її на відповідні мобільні пристрої. Відредаговано конфігуровану модель даних для науково-дослідного відділу та імпортовано її в мобільні версії SMART. Підготовлено звіти зі SMART для Франкфуртського зоологічного товариства, спостереження з 1.09.2022 по 31.12.2022 року. Імпортовано матеріали польових спостережень SMART в комп'ютерну версію SMART. Встановлено та протестовано комп'ютерну та мобільні версії SMART 7.5. Імпортовано матеріали польових спостережень SMART у комп'ютерну версію SMART.

Перевстановлено систему SMART з версія 6 на версію 7.5.6. на всі мобільні пристрої, які використовуються для моніторингу НПП «Гуцульщина». Підключено систему SMART НПП «Гуцульщина» до CONNECT сервера.

Зібрано дані польового моніторингу SMART на території НПП «Гуцульщина», всі матеріали імпортовано в комп'ютерну версію SMART та опрацьовано і проаналізовано. В комп'ютерну версію SMART за координатами, внесено дані місцезнаходження джерел Косівщини та створено відповідну карто-схему.

Проводився контроль фотопасток, для моніторингу хижих ссавців. Регулярне встановлення беккодера на ППП з метою моніторингу рукокрилих. Проведена робота у системі SMART, картування видів ЧКУ, угруповань ЗКУ.

Завантажено і відредаговано дані SMART, щодо картування доріг. Підготовлено звіти, щодо картування та протяжності доріг з метою моніторингу використання палива наданого НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним «Українська Карпатська програма» за серпень 2023 року. Проведено навчання працівників НПП «Гуцульщина» з використання мобільного SMART при

моніторингу картування доріг. В рамках завдань виконання проєкту з Франкфуртським зоологічним товариством прийнято участь у записі голосів птахів для виявлення їх чисельності та беткодерів для записів звуків кажанів. Підготовлено звіт SMART по картуванню доріг з метою моніторингу використання палива наданого НПП «Гуцульщина» Франкфуртським зоологічним «Українська Карпатська програма» за III квартал 2023 року.

Підготовлено матеріали «Пам'ятки природи Косівщини» для створення Проєкту організації НПП «Гуцульщина».

Здійснено зняття 11 фотопасток літнього моніторингу копитних тварин. Проведено первинний аналіз даних.

Підібрано точки та встановлено 13 фотопасток для зимового моніторингу хижих тварин на період 2023-2024 р.

Підготовлено звіти SMART по картуванню доріг за четвертий квартал для Шешорського ПНДВ та господарського відділу.

Підготовлено розширений звіт SMART за 2023 рік, підготовлено презентацію та представлено доповідь Франкфуртському зоологічному товариству.

Підготовлено уточнення та доповнення до Проєкту організації НПП «Гуцульщина».

2.3. Відомості про виконання на території ПЗФ наукових робіт іншими установами/організаціями (замовник/виконавець, стислий зміст і результати досліджень).

В 2023 році виконувалися науково – дослідні роботи відповідно до договорів про творчу співпрацю із:

- Прикарпатською державною с.-г. дослідною станцією ІСГКР УААН;
- Інститутом ботаніки НАН України ім. М.Холодного;
- Львівським національним університетом ім. І.Франка;
- Київським національним університетом ім. Т. Шевченка
- Національним лісотехнічним університетом України (НЛТУ)
- Інститутом зоології ім. І. Шмальгаузена НАН України;
- Українським товариством охорони птахів (представник Bird Life International в Україні).
- Франкфуртським зоологічним товариством.
- Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича.
- Чорнобильським радіаційно-екологічним біосферним заповідником.
- Ландшафтним парком «Пуца Ромінська».
- Косівським фаховим коледжем прикладного та декоративного мистецтва.

2.4. Відомості про видання наукових робіт

2.4.1. Здано до друку монографій, збірників, посібників, методик, наукових статей, тез тощо (перелік, джерело опублікування).

В 2023 році науковцями Національного природного парку «Гуцульщина» підготовлено та здано до друку 27 наукових публікацій,

1. Височин М.О., Корнієнко Т.М., Струс Ю.М., Кузьо Г.О., Гавриленко В.С., Погрібний О.О., Башта А.-Т., Юзик Д.І. Перші результати акустичного моніторингу фонових видів птахів в Українських Карпатах // «Біорізноманіття, екологія та експериментальна біологія». м. Харків.

2. Гавриленко В. Застереження щодо небезпеки ускладнення питань утримання об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, розвитку заповідної справи в Україні та деякі можливі шляхи їх вирішення// Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Об'єкти природно-заповідного фонду України: сучасний стан та

шляхи забезпечення ефективної їх діяльності» з нагоди 10-ї річниці Національного природного парку «Мале Полісся» м. Славута, 2023 с.23-28

3. Гавриленко В.С. Критичні ситуації заповідної справи в Асканії-Новій та їх подолання // Традиції заповідної справи, сучасні проблеми збереження та повоєнного відновлення територій природно-заповідного фонду : збірка наукових праць за матеріалами всеукраїнського круглого столу, присвяченого 160-й річниці із дня народження Фрідріха Фальц-Фейна, вченого у галузях акліматизації, тваринництва, рослинництва, заповідної справи, природокористування (8 квітня 2023 р., Екологічна дослідницька станція «Глибокі Балики», с. Балико-Щучинка) / за ред. В.В. Шаповала. – Чернівці : 2023. – с. 55-68.

4. Гавриленко В.С. Наявні та можливі наслідки окупації російськими військами Біосферного заповідника «Асканія-Нова» імені Ф.Е. Фальц-Фейна НААН» і його регіону / журнал «Чорнобильський науковий хаб» №5:2023 – с. 34-41

5. Гавриленко В.С., Кузьменко Ю.В., Погрібний О.О. Результативність заселення штучних гніздівель в різних деревостанах Національного природного парку «Гуцульщина» // Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова», Т 25. У друці

6. Гавриленко В. С., Старовойтова Т. В.. Водно-болотний орнітокомплекс Сивашського поду: видове різноманіття та чисельність // Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова», Т 25. У друці.

7. Гавриленко В.С. Шаповал В.В. Про науковий доробок журналу Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова» у 24 томах // Вісті Біосферного заповідника «Асканія-Нова», Т 25. У друці.

8. Глодова Л.М. «Формування каталогу природних водних об'єктів НПП «Гуцульщина» як моніторингової та теоретико-методологічної бази» // Матеріали міжнародної конференції «Формування каталогу природних водних об'єктів НПП «Гуцульщина» як моніторингової та теоретико-методологічної бази» з нагоди 55-річчя організації Карпатського заповідника та 30-річчя затвердження в Україні біосферних заповідників (Україна, м. Рахів, 21.11.2023). – Рахів. 2023. – С. 93-98.

9. Глодова Л.М. «Фітоколекції національного природного парку «Гуцульщина» // «Регіональні аспекти флористичних та фауністичних досліджень»: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. смт. Путила, 12-13 жовт. 2023 р. смт. Путила: Друк Арт, 2023. С. 139-141.

10. Гостюк З.В. «Ландшафтна структура Покутських Карпат». Всеукраїнський науковий пленер з питань природничих наук: матеріали VII всеукр. наук. пленеру, . Одеса, 23-24 черв. 2023 р. Одеса: ОДЕКУ, 2023. С.0-0.

11. Гостюк З.В. «Використання ГІС технологій в НПП «Гуцульщина»». «Регіональні аспекти флористичних та фауністичних досліджень»: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. смт. Путила, 12-13 жовт. 2023 р. смт. Путила: Друк Арт, 2023. С. 147-149.

12. Держипільський Л.М. «Використання та збереження скельних сакральних об'єктів Покутсько-Буковинських Карпат» «Регіональні аспекти флористичних та фауністичних досліджень»: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. смт. Путила, 12-13 жовт. 2023 р. смт. Путила: Друк Арт, 2023. С. 150-153.

13. Досвід утримання колекцій голонасінних рослин в Україні: напрацювання, складнощі, перспективи. Монографія. / відп. ред. Н. С. Бойко. – Біла Церква: Білоцерківдрук, 2023. – 409 с. (21 об. вид. арк.). Тираж 50 екз. ISBN 978-617-8219-19-2.

14. Пасайлюк М.В. Природоохоронний досвід громадської організації «Спадщина Гуцульщини» // Роль біосферних заповідників (резерватів) та інших природоохоронних територій для реалізації в Україні стратегії сталого розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Україна, м. Рахів, 21 листопада 2023 року). – Рахів, 2023. – 231 - 233 с.

15. Погрібний О.О., Погрібна Л.С., Заячук В.Я. Особливості росту кипарисовика Лавсона (*Chamaecyparis lawsoniana* Parl.) в умовах Прикарпаття // Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень. Матеріали Шостої міжнародної науково-практичної конференції

(12-13 жовтня 2023 року, смт Путила, Чернівецька область, Україна) / наук. ред. І. І. Чорней, І. В. Скільський, Д. І. Юзик, О. В. Василюк. – Чернівці : Друк Арт, 2023. – С. 13-15.

16. Стефурак Ю.П., Стефурак І.В., Пасайлюк М.В. Збереження та використання коней гуцульської породи в рамках розвитку природно-заповідної справи // Роль біосферних заповідників (резерватів) та інших природоохоронних територій для реалізації в Україні стратегії сталого розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Україна, м. Рахів, 21 листопада 2023 року). – Рахів, 2023. – 274 – 279 с.

17. Томич М.В., Лосюк В.П., Погрібний О.О., Фокшей С.І. Моніторинг лісових екосистем НПП «Гуцульщина» // Зимові читання в Синьогорі: «Охорона природи в контексті енергетичної та екологічної безпеки України» (13-14 грудня 2022 року, с. Стара Гута, Івано-Франківська обл.). – Стара Гута, 2023. – С. 97-102.

18. Томич М.В. «Цінні раритетні лісові деревостани НПП «Гуцульщина»»// Збірник матеріалів VII Всеукраїнського пленеру з питань природничих наук, 23-24 червня 2023, м. Одеса.

19. Фокшей С.І. Нові мікологічні знахідки в Українських Карпатах // Збірник матеріалів VII Всеукраїнського пленеру з питань природничих наук, 23-24 червня 2023, м. Одеса.

20. Фокшей С.І. Рідкісні види грибів НПП «Гуцульщина», що включені до нової редакції ЧКУ // Матеріали 6 Міжнародної наукової конференції «Природні ресурси природоохоронних територій в умовах змінного клімату» (27-29 вересня 2023 р., Мезинський НПП).

21. Фокшей С.І. Раритетний компонент мікобіоти урочища Каменистий (Національний природний парк «Гуцульщина» // Дипломна робота. – Львів. – 2023. – 68 с.

22. Фонтана Н.М., Пасайлюк М.В., Погрібний О.О. Рослини у житті гуцулів. – Природа Карпат: науковий щорічник Карпатського біосферного заповідника та Інституту екології Карпат НАН України. – 2023. – №1 (8). – С. 26–43.

23. Karabiniuk M., Burianyk O., Hostiuk Z., Radysh I., Romanko V. The use of GIS for mapping and analysis of changes in the vegetation cover of Chornohora (Ukrainian Carpathians) under the influence of the pasture farming. *International Conference of Young Professionals, GeoTerrace 2023*. Lviv, 2023. Vol. 2023. P.1–4. //openreviewhub.org/geoterrace/paper-2023/use-gis-mapping-and-analysis-changes-vegetation-cover-chornohora-ukrainian (Scopus).

24. Burianyk O., Karabiniuk M., Gostiuk Z. Terletska Ya. Anthropogenic modification of the landscapes of the Skole Beskids (Ukrainian Carpathians). XVII International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment», *Monitoring'2023*. Kyiv, 2023. Vol. 2023. P.1-5. (Scopus). //eage.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/Mon23-074.pdf (Scopus).

25. Kopylchuk, H., Voloshchuk, O., & Pasailiuk, M. (2023). Comparison of total amino acid compositions, total phenolic compounds, total flavonoid content, β -carotene content and hydroxyl radical scavenging activity in four wild edible mushrooms. *Italian Journal of Mycology*, 52(1), 112–125. <https://doi.org/10.6092/issn.2531-7342/16457>

26. Pasailiuk M.V., Plikhtiak L. (2023). Screening of some macromycetes cultures for their resistance to *Penicillium* sp. (Aspergillaceae). *Notes in Current Biology*, 4 (2). Doi.org/10.29038/2617-4723-2022-2-7.

27. Pasailiuk M. 2023. Doświadczenia międzynarodowe w zakresie ochrony różnorodności biologicznej grzybów Abstrakty V Ogólnopolska Konferencja Naukowa «Ochrona środowiska – rozwiązania i perspektywy» (Lublin, 25 Maja 2023 r.) / Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL – 50 s.

2.4.3. Відомості про працівника наукового відділу, який опублікував найбільшу кількість робіт (ПІБ, посада, науковий ступінь, стаж наукової роботи тощо).

Пасайлюк М.В. – 6 публікацій (заступник директора з наукової роботи, 15 р.);

2.4.4. Дисертанти (П.І.Б., посада) і назви дисертацій (представлених до захисту або захищених, у процесі підготовки).

Не було

2.5. Відомості про розроблені природоохоронні рекомендації та рекомендації щодо збереження історико-культурних цінностей.

-

2.6. Інформація про проведені навчання, семінари, обмін досвідом працівників ПЗФ з іншими установами, підприємствами та організаціями.

На базі НПП «Гуцульщина» в 2023 році відбулися наступні семінари, з'їзди, конференції:

- проведено робочі зустрічі «Розробка проєкту організації території Національного природного парку «Гуцульщина» із зацікавленими сторонами яку організував національний природний парк «Гуцульщина» за підтримки Support to Nature Protected Areas in Ukraine та Франкфуртське зоологічне товариство в Україні / FZS Ukraine.

- проведено екскурсію та організована зустріч команди НЕЦУ в рамках весняної Карпатської школи 2023.

- виїзна нарада керівників закладів освіти Косівської громади

2.7. Формування фондів наукових матеріалів (поповнення гербарних і колекційних матеріалів, фонотек, ценотек тощо):

- гербарій судинних рослин поповнено на 15 видів і 15 гербарних листів;

- оновлено колекцію мокрих препаратів макроміцетів на 11 видів;

- науковий мікологічний гербарій на 3 гриба;

- колекцію порід та мінералів на 20 екземплярів;

- тривало створення комп'ютерної інформаційної бази даних;

- фототека поповнена на 5782 фотографії (птахи, плазуни, рідкісні рослини, ландшафти, гриби).

3. Відомості про здійснені науково-технічні заходи.

3.1. Наявність і характеристика діяльності стаціонарів, метеостанцій, гідропостів, станцій фонового моніторингу тощо.

Біля адмінкорпусу встановлена метеостанція, з допомогою якої проводяться систематичні метеорологічні спостереження, на р. Рибниці є 4 гідропости, де ведуться систематичні біоіндикаційні дослідження.

3.2. Характеристика наукових полігонів, постійних пробних площ.

У 2023 році здійснювалися систематичні спостереження на:

1) п'яти ППП еталонних насаджень (в діброві, бучині, смеречині і буквої яличині), чотири ППП в рідкісних угрупованнях (смереково-сосновокедровому, ацидофільно скельнодубовому угрупованнях, бучині барвінковій та бучині цибулевій) та одній ППП в похідному деревостані за участю смереки європейської;

2) 3-х орнітологічних маршрутах;

3) 23-х фенопунктах;

4) Підібрано та закладено ППП № 14 в урочищі «Каменець» в рідкісному рослинному угрупованні букові ліси з домінування в травостойі листовика сколопендрового. Повторно обстежено ППП №1, 8

5) Проведено весняні, літні та осінні геоботанічні і мікологічні описи на 11-ти ППП.

Відомості про здійснені природоохоронні заходи на території установи ПЗУ, інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду за участі працівників ПЗУ.

У 2023 році облаштовано 10 годівниць, 18 солонці, заготовлено 700 шт. кормових віників, 700 кг сіна, створено кормове поле – 0,01 га, збудовано 10 пог. м перепадів та проведено 52 рейди.

4.1. Заходи з охорони, збереження та відтворення рідкісних і зникаючих видів грибів, рослин і тварин, рослинних угруповань та природних середовищ (оселищ), відновлювальні заходи, заходи боротьби з шкідливими чужорідними видами флори і фауни.

Виконуються:

- програма «Ренатуралізація тису ягідного»;
- плани дій і програма «Збереження та відтворення рідкісних макроміцетів»;
- програма «Відтворення рідкісних аборигенних деревно-чагарникових видів рослин в природних екосистемах НПП «Гуцульщина»»;
- програма «Відтворення сови довгохвостой»;
- програма «Збереження генофонду гуцульської породи коней»;
- програма «Збереження історико-культурної спадщини Гуцульщини».

Розробляються заходи боротьби з шкідливими чужорідними видами флори;

4.2. Робота в розсадниках, розплідниках, центрах відтворення та реабілітації диких тварин.

Здійснювався догляд за:

- лісовими культурами – 3,3 га,
- лісовими шкільками – 0,68 га.

Закладено лісових шкільок на площі 0,09 га, укорінено 10 тисяч деревних порід, проведено ввід недостаючих порід на 3,6 га та доповнення лісових культур на 1,3 га, підпологових лісових культур на 0,7 га, заготовлено 10 кг насіння різних порід і видів, висів насіння на 0,08 га.

Інформація про діяльність наукової (вченої) або науково-технічної ради установи ПЗФ.

Згідно плану роботи науково-технічних рад у 2023 році проведено 2 засідання НТР та 2 бюро НТР.

5.2. Аналіз виконання рішень.

Рішення науково-технічних рад та бюро НТР НПП «Гуцульщина», які відбулися в 2023 році виконано.

5.3. Пропозиції щодо поліпшення природоохоронної, наукової, екологічної освітньо-виховної, рекреаційної та господарської діяльності, роботи служби державної охорони ПЗУ.

5.3.1. Пропозиції щодо поліпшення природоохоронної діяльності.

Необхідно провести комплекс заходів спрямованих на:

- 1) Провести оптимізацію зонування території Національного природного парку «Гуцульщина».
- 2) Під час проведення наступного базового лісовпорядкування пропонується

поетапно впроваджувати комплекс природоохоронних заходів з метою збільшення частки заповідної зони та зони регульованої рекреації за рахунок зменшення господарської зони (шляхом формування стійких, відповідних корінним типам насаджень).

3) **підвищення продуктивності лісів**, поліпшення санітарного стану насаджень, зміцнення захисних та кліматорегулюючих функцій, удосконалення рекреаційних показників лісового фонду.

4) реалізація **біотехнічних заходів з метою збільшення чисельності фауни**.

б) **розширення території** НПП «Гуцульщина».

З 2014 року на території НПП «Гуцульщина» впроваджується проєкт «Збереження Карпатських пралісів», який реалізується за підтримки Українського товариства охорони птахів та за фінансової підтримки Франкфуртського зоологічного товариства. Основні завдання цього проєкту включають:

а) розширити площу ННН «Гуцульщина» на 656 га шляхом включення земель Кобаківського лісництва РП «Райагроліс» (кв. 3-10), де були виявлені цінні та рідкісні рослинні угруповання.

б) збільшити загальну площу вилученої території на 19137,0 га, включаючи землі ДП «Кутське лісове господарство» та Великороженського лісництва, а також частину Кобаківського лісництва РП "Райагроліс", які увійшли до складу парку без вилучення.

В разі реалізації цих змін, площа території НПП «Гуцульщина» становитиме 32927,0 га, із них 27399,0 га будуть передані у постійне користування.

7) **Створення сприятливого мікроклімату** для залучення іноземних інвестицій у природоохоронну сферу, шляхом виготовлення державних актів на право власності земельними ділянками вилученої території НПП «Гуцульщина».

5.3.2. Пропозиції щодо поліпшення науково-дослідної діяльності НПП «Гуцульщина».

Окрім виконуваних робіт першочергово необхідно:

* розширити комп'ютерну базу даних для всієї території НПП, включаючи рідкісні види флори фауни та грибів, використовуючи таксаційну сітку в програмному забезпеченні QGIS;

* здійснити інвентаризацію та визначити площі угруповань видів, включених до Зеленої книги України, а також відповідно до Додатка 1 Оселищної директиви та Резолюції 4 Бернської конвенції на вилученій території НПП.

* доповнити комп'ютерну базу даних для всієї території НПП, включаючи інформацію про місцезнаходження та площу охоронних зон для рідкісних видів флори і фауни.

* розробити рекомендації переформування деревостанів дуба червоного;

* провести оптимізацію зонування території НПП «Гуцульщина» на основі фундаментальних наукових досліджень, проведених з 2002 по 2024 рр., із відповідним науковим обґрунтуванням.

* створити «Центр з відтворення гуцульської породи коней та гіпотерапії»;

* створити «Всеукраїнський центр репродукції грибів». Розвивати фунгітерапевтичні маршрути»;

6. Інформація про фінансування, приладне та господарське забезпечення наукової діяльності.

У 2023 році на виконання науково-дослідних робіт витрачено 21744 грн. (кошти отримані від Франкфуртського зоологічного товариства в рамках міжнародного проєкту «Українська Карпатська програма»).

Міжнародне співробітництво установи ПЗУ.

Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього середовища та інша діяльність

Національного природного парку «Гуцульщина» здійснюються на основі Закону України «Про природо-заповідний фонд України», із урахуванням міжнародних програм, грантів, проектів тощо.

З 2014 р. НПП «Гуцульщина» був включений в реалізацію міжнародного проекту «Збереження Карпатських пралісів» за фінансової підтримки «Zoologische Gesellschaft Frankfurt» та координації на місцевості «Товариством охорони птахів України». Основний напрям роботи цього проекту направлений на залучення природно-заповідних організацій території, щодо виявлення та взяття під охорону унікальних особливо-цінних фітоценозів – пралісів. Серед цих організацій НПП «Гуцульщина» приймає активну участь.

7.1 Відомості про працівників ПЗУ, що відповідальні за міжнародне співробітництво: підрозділ ПЗУ, рік і назва закінченого вищого навчального закладу, спеціальність, стаж роботи у науковій сфері та в ПЗУ, знання іноземних мов.

Стефурак Юрій Петрович: директор, Курський с.-г. інститут ім. проф. І.І. Іванова, 1987, к.б.н., старший науковий співробітник, 30/21 р., англійська, польська.

Пасайлюк Марія Василівна: заступник директора з наукової роботи, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2005, к. б. н., 15/ 10 р., англійська.

Погрібний Олег Олегович: начальник науково-дослідного відділу, Національний лісотехнічний університет України, 2009, к. с.-г. н., 12/9 р., англійська.

7.2. Участь ПЗУ у міжнародних програмах, грантах, проєктах (їх назви та учасники, стан виконання, результати).

Міжнародний проєкт «Збереження Карпатських пралісів»

Учасники:

Кандидат біологічних наук Стефурак Юрій Петрович, НПП «Гуцульщина»

Кандидат біологічних наук Пасайлюк Марія Василівна, НПП «Гуцульщина»

Кандидат сільськогосподарських наук Погрібний Олег Олегович, НПП «Гуцульщина»

Кандидат біологічних наук Гавриленко Віктор Семенович, НПП «Гуцульщина»

Кандидат біологічних наук Держипільський Любомир Михайлович, НПП «Гуцульщина»

Кандидат біологічних наук Томич Марія Василівна, НПП «Гуцульщина»

Кандидат сільськогосподарських наук Лосюк Василь Петрович, НПП «Гуцульщина»

Кандидат географічних наук Гостюк Зоряна Володимирівна, НПП «Гуцульщина»

Магістр Фокшей Стелла Ігорівна, НПП «Гуцульщина».

7.3. Участь ПЗУ у підготовці/виконанні міжнародних угод (договорів, конвенцій тощо).

7.4. Закордонні відрядження працівників ПЗУ (мета, країна, відрядження, результат, пропозиції).

П І Б	Мета	Країна відрядження	Результат	Пропозиції
Стефурак Ю.П., Томич М.В.	Обмін досвідом щодо лісового бджільництва, розведення бджіл у бортях, збереження та розмноження дикої бджоли .	Республіка Польща	Ознайомилися з діяльністю Августовського лісництва, продемонстрували навчальну модель бортництва. Відвідали Бебжанський національний парк, який оберігає цінні болотні ділянки та є притулком для багатьох рідкісних видів, особливо водно-болотних птахів. Отримано досвід в організації рекреаційної та освітньої діяльності в парку.	Заплановано ще декілька схожих міжнародних зустрічей, деякі відбудуться на території Національного природного парку «Гуцульщина».
Пасайлюк М.В., Гавриленко В.С.	В рамках реалізації угоди про співпрацю між	Республіка Польща	Обговорили деталі спільної проектної заявки «Conservation of Biodiversity in Transboundary Forest Ecosystems: A Common Path for	Спільно з польськими партнерами написати міжнародний проєкт «Conservation of

	Надлісництвом Августов та Національним природним парком «Гуцульщина» щодо реалізації проекту «Puszcza Augustowska i bartnictwo szansą na uratowanie ostatniej ostoi rodzimej pszczoły augustowskiej. LP-lasy pszczołom pszczoły lasom».		Pollinators» (тематика збереження представників родини Справжніх бджіл) за програмою INTERREG NEXT Poland-Ukraine та подали її на конкурс. Обговорили можливості співпраці за іншими програмами та з іншими країнами, зокрема із учасниками литовської делегації. Марія Пасайлюк продемонструвала презентацію про парк, а вся команда долучилася до обговорення деталей співпраці. ознайомилися також із реалізованими Надлісництвом Августов проектами по збереженню бджоли августовської та зубра європейського. Представники України взяли участь у конкурсі з виготовлення бортювих колод, де зайняли почесне друге місце. Також учасники заходу відвідали Вігерський народний парк та Надлісництво Глибокий Брод, де ознайомилися із результатами проектів по відтворенню глушця, проекту із створення інтерактивного екоцентру та етнографічного музею.	Biodiversity in Transboundary Forest Ecosystems: A Common Path for Pollinators», із залученням коштів міжнародних фондів для природоохоронних ініціатив в НПП «Гуцульщина».
Стефурак Ю.П. Пасайлюк М.В.	Обмін досвідом в рамках реалізації польськими партнерами проектів, спрямованих на людей з обмеженими можливостями та обговорення співпраці в цій сфері.	Республіка Польща	Відвідали Mazurski Park Krajobrazowy, Park dzikich zwierząt im.prof. Benedykta Dybowskiego, де ознайомилися із специфікою роботи польських колег (парків, урядових організацій бізнесу) з людьми, з особливими потребами, ознайомилися із особливостями інфраструктури, спрямованої на доступність території парків для всіх категорій населення, реалізованими проектами цього спрямування. Українська сторона представила напрацювання НПП "Гуцульщина" по створенню Центру гуцульського коня (реалізується за сприяння Франкфуртського зоологічного товариства) та надання послуг оздоровчої верхової їзди а також діяльності Маєтку Святого Миколая.	Розвивати співпрацю та реалізовувати спільно транскордонні проекти і саме обмін досвідом роботи із польськими колегами стане основою для розробки та реалізації заходів призначених для роботи із людьми з особливими потребами. Написати спільний проєкт: «Україна: національні парки доступні для людей з обмеженими можливостями».
Гостюк З.В.	В рамках реалізації Черемоським НПП проекту «Україна – Черемоський НПП: створення пілотного центру реабілітації диких тварин»	Республіка Польща	Відвідали реабілітаційний центр для тварин Ландшафтного парку Поозер'я Ілавського та – при державному лісгоспі у місті Ольштинек, а також неурядову громадську організацію «Альбатрос» і познайомилися з освітньою та туристичною інфраструктурою Ландшафтного парку Узгір'я Дилевські.	Створення центру реабілітації диких тварин в НПП «Черемоський»

7.5. Іноземні відвідувачі в ПЗУ (країна, установа/організація, мета, результат).

ПІБ	Країна	Установа/ організація	Мета	Результат
Яромір Краєвський - директор Ландшафтного парку Пуща Ромінська	Республіка Польща	Ландшафтний парк Пуща Ромінська	Обговорення основних моментів реалізації проекту «Україна – Національний природний парк «Гуцульщина»: неформальна освіта з акцентом на місцеві природні та культурні ресурси».	Проект у процесі реалізації.

8. Інформація про надані платні послуги, що пов'язані з науково-дослідницькою діяльністю з охорони, відтворення та раціонального використання природних ресурсів, проведення експертиз та лабораторних аналізів (назва послуг, отримані кошти за окремі послуги), відповідно до Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами України від 28 грудня 2000 року № 1913 (зі змінами)

Загалом надано 22 послуги на суму 33484 грн (з ПДВ).

9. Пропозиції щодо вдосконалення наукової діяльності ПЗУ, поліпшення охорони, збереження та відтворення рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин, рослинних угруповань та природних середовищ (оселищ), відновлення порушених екосистем, боротьби із шкідливими чужорідними видами флори і фауни, використання бережливих методик та методів наукових досліджень тощо.

- З метою збереження аборигенної породи гуцульського коня, розвитку туризму, надання послуг з оздоровчої їзди, створити «Центр гуцульського коня «Гуцулик» з племінним стадом та відповідною інфраструктурою (конюшні, манеж, музей гуцульського коня, іподром, збруя і реманент тощо).

- З метою збереження і відтворення рідкісних видів макроміцетів (грибів) необхідно доукомплектувати мікологічну лабораторію реактивами та посудом.

- З метою вирощування репродукційного матеріалу рідкісних видів рослин а також цінних видів лікарських рослин, ягідників створити науково-виробничу базу для забезпечення відтворювальних заходів, а також для забезпечення мешканців краю посадматеріалом з метою стимулювання розвитку лікарського рослинництва та ягідництва, створення нових робочих місць, виробництва необхідної кількості лікарської і ягідної сировини, зменшення антропогенного тиску на природні екосистеми.

- З метою покращення кліматичних та гідрологічних досліджень необхідно придбати та встановити в різних кліматичних зонах парку три стаціонарні цифрові метеостанції, 7 переносних міністанцій та обладнати на р. Рибниці типовий гідропост.

- Доукомплектувати лабораторію екологічного моніторингу сучасним аналітичним обладнанням і приладами для визначення важких металів, радіонуклідів, мікроелементів в ґрунтах, водах, біологічних об'єктах тощо.

- Облаштувати лабораторію екологічного моніторингу обладнанням і приладами для покращення ведення біоіндикаційних досліджень.

- З метою охорони, збереження і пропаганди історико – культурної спадщини, численних археологічних пам'яток і об'єктів мегалітичної культури провести їх опис та паспортизацію.